

KADINLAR AÇISINDAN SAVUNMASIZLIK/ÖRSELENEBİLİRLİK

Prof. Dr. Şevkat BAHAR ÖZVARIŞ

HÜKSAM

Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları

Araştırma ve Uygulama Merkezi

Cinsiyetle ilgili savunmasızlık

- UNESCO Uluslar arası Biyoetik Komitesi'nin 2013 Raporu;
- Kadın ve Kız Çocuklarına Özel Savunmasızlık Durumları “Kadının konumuna ilişkin olarak ortaya çıkmaktadır”

CİNSİYET (Sex): Bireyin kadın ya da erkek olarak mevcut genetik, fizyolojik ve biyolojik özelliğidir.

TOPLUMSAL CİNSİYET (Gender): Toplumun kadın ve erkeğe verdiği roller, beklenti ve sorumluluklardır.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık (Gender discrimination)

- Toplumsal olarak kurgulanan toplumsal cinsiyet rolleri ve normlarından kaynaklanan, kişinin insan haklarını ihlal eden her türlü ayrımcılık, dışlanma ve engellenme durumudur.
- Kadının eğitim, çalışma, karar mekanizmalarına katılım ve sağlık gibi temel haklardan eşit düzeyde yararlanmasını engellemektedir.

OLUMLU AYRIMCILIK FARKLI !

SAĞLIK

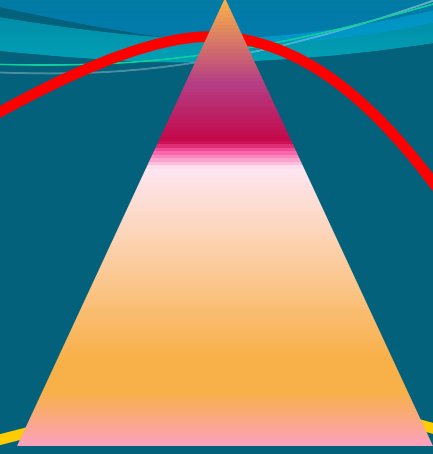
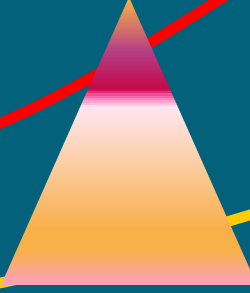
Hastalık veya sakatlığın olmaması değil; bireyin bedenen, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir.

Bireyin,
beden, zihin ve
sosyal durumunu
etkileyen her faktör sonuçta onun
sağlığını da etkilemektedir.

"Toplumsal Cinsiyet"

**konusu ve onun sağlık
üzerindeki etkileri
her iki cinsiyet
yönünden ele alınmalı
ve irdelenmelidir.**

DOĞUM

BEBEKLİK /
ÇOCUKLUK

ADÖLESAN

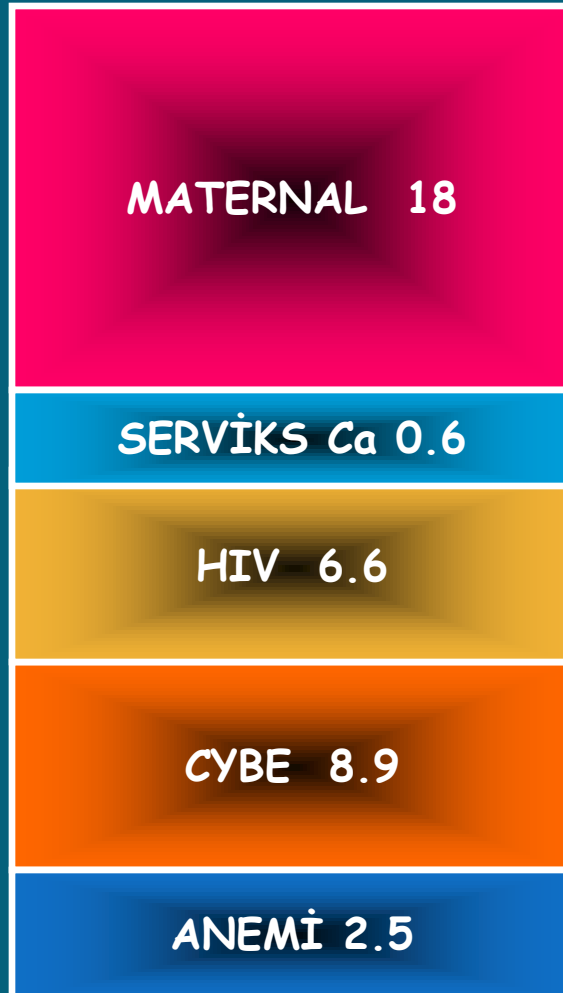
ERİŞKİN

YAŞLILIK

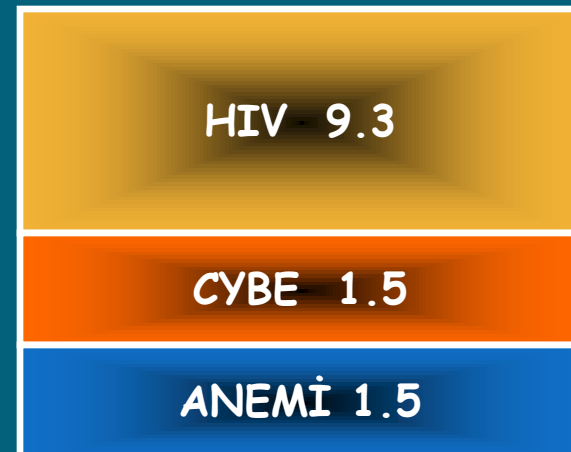
ÜREME SAĞLIĞINDA ÖNEMLİ DÖNEMLER

ÜREME HASTALIKLARINA BAĞLI YÜK

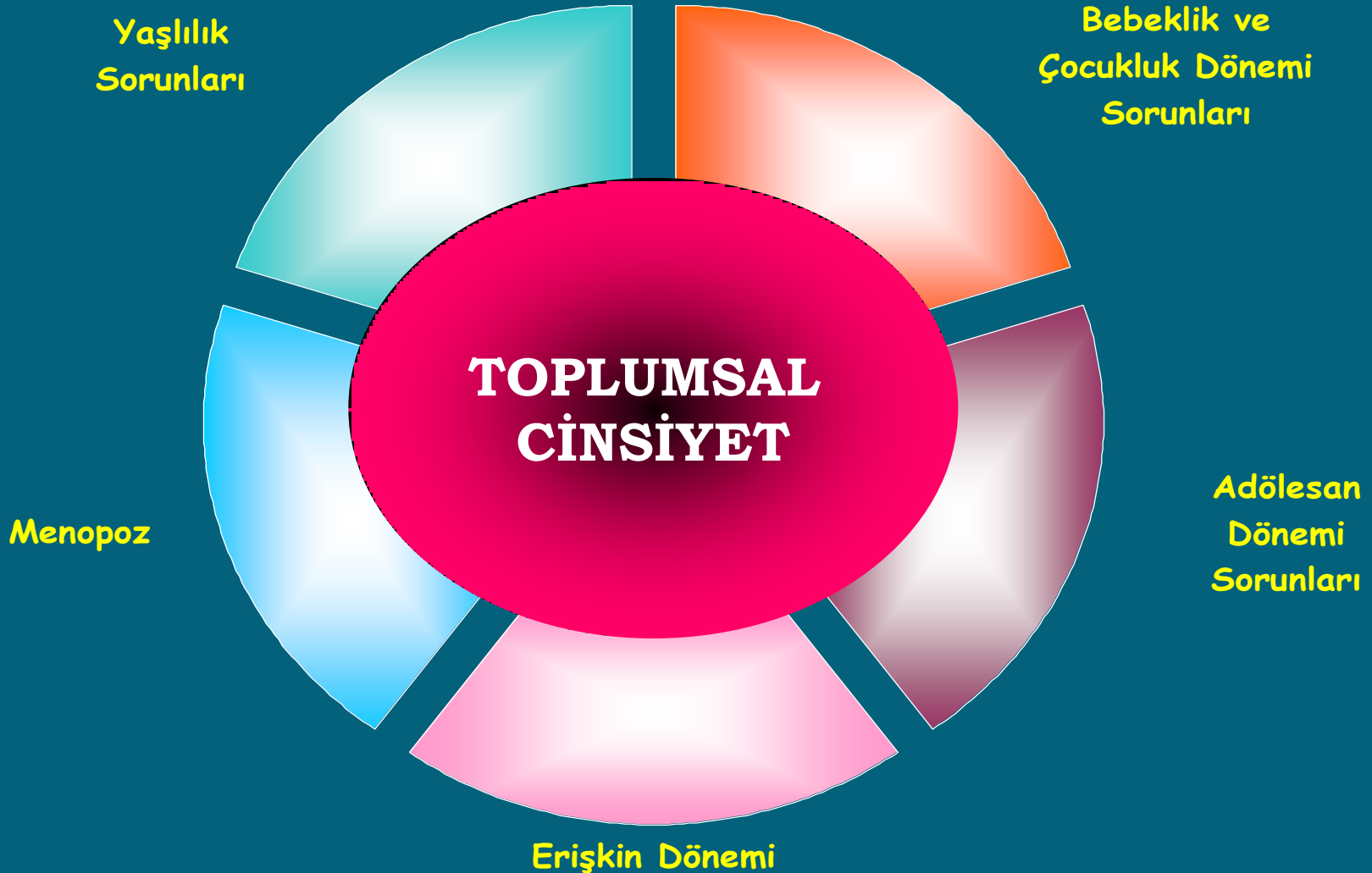
KADIN %36.6

ERKEK %12.3

Toplumsal cinsiyet rolünden kaynaklanan ve sağlığı etkileyen olumsuzluklar

ÇOCUKLUK DÖNEMİ:

Cinsiyeti nedeniyle
kız çocuğunun yaşadığı
ve sağlığını etkileyen
olumsuzluklar

- ✦ Cinsiyet Seçimi
- ✦ Gebeliğin İstenilmemesi
- ✦ İsteyerek Düşükler
- ✦ Genital Mütilasyon
- ✦ Malnutrisyon
- ✦ Enfeksiyonlar
- ✦ İhmal, Hizmetten Yararlanamama
- ✦ Morbidite ve Mortalite
Hızlarının Artması
(Özellikle 2-5 Yaş)

ADÖLESAN DÖNEM:

Bu dönem her iki cinsiyet için de önemli, ancak kız adölesanlar için daha fazla risk söz konusu!

- ✦ CYBE
- ✦ Anemi/Malnutrisyon
- ✦ Madde Bağımlılığı(Sigara, Alkol, Uyuşturucu)
- ✦ Şiddet
 - ✦ Menarş
 - ✦ Toplumsal Baskı
 - ✦ Cinsel Taciz/istismar
 - ✦ İstenmeyen Gebelikler
 - ✦ İsteyerek Düşükler
 - ✦ Paralı Seks

ERİŞKİNLİK DÖNEMİ

- ♀ Gebelik, Doğum,
Doğum Sonu
Komplikasyonlar
- ♀ İstenmeyen Gebelikler
- ♀ İsteyerek Düşükler
- ♀ CYBE
- ♀ Anemi/Malnutrisyon
- ♀ Paralı Seks
- ♀ Cinsel Taciz - İstismar
- ♀ Şiddet
- ♀ Anne ölümü

MENOPOZ VE SONRASI

Kadının sağlık sorunlarının en ihmal edildiği dönemdir.

Bu dönemde karşılaşılan sorunlar çoğu kez kadının cinsiyeti ya da üreme fonksiyonları ile ilişkilendirilmez bile!

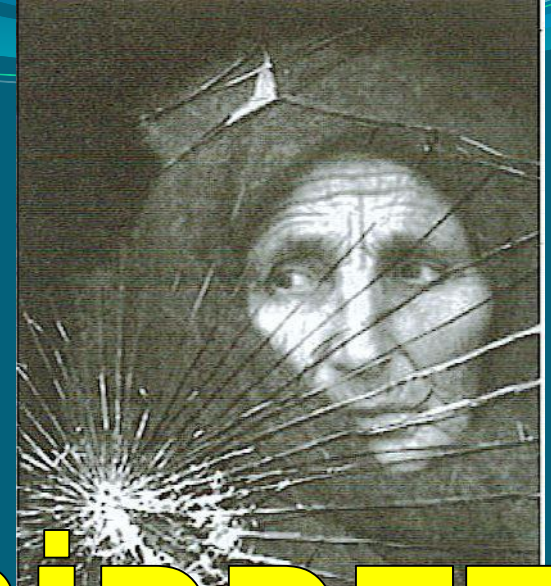
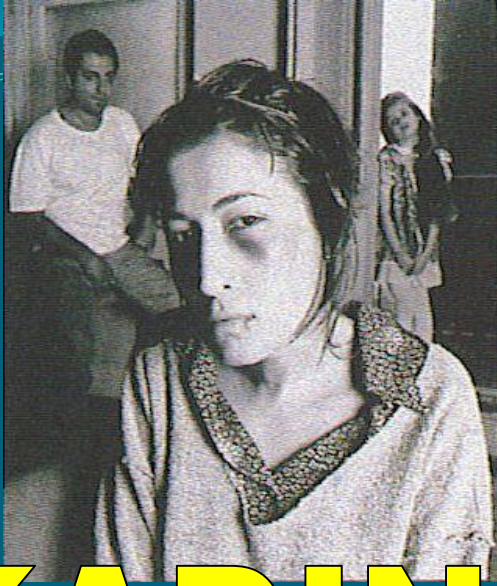
- Menopozal Semptomlar
- Malignensiler
- KVH
- Osteoporoz
- Malnutrisyon
- Desens s/Prolapsus
- şiddet

CYBE ve HIV/AIDS

- ✓ Biyolojik ve toplumsal cinsiyet faktörlerinin çok belirgin olarak etkilediği hastalıklardır.
- ✓ Günümüzde dünyada 40 milyonun üzerinde insan HIV enfeksiyonu ile 330 milyon ise tedavi edilebilir CYBE ile yaşamaktadır.
- ✓ Geçmişte HIV prevalansı erkeklerde daha fazlaydı, ancak kadın erkek arasındaki bu fark giderek azalmaktadır.
- ✓ **Çünkü;.....**

CYBE, HIV / AIDS devam.....

- ✓ Kadının biyolojik duyarlılığındaki farklılık bulaşmayı kolaylaştırmaktadır (bulaşma 2 kat daha fazla)
- ✓ Kadının sosyal konumundan kaynaklanan duyarlılığı da bulaşmayı kolaylaştırmaktadır (ekonomik bağımlılık, karşı gelememe, "hayır" diyememe ve geleneksel uygulamalar)

KADIN VE ŞİDDET

ŞİDDET

DOĞUM

BEBEKLİK /
ÇOCUKLUK

ADÖLESAN

ERİŞKİN

YAŞLILIK

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde
varolan ŞİDDET, kadının doğumundan önce
başlamakta ve yaşamı boyunca devam
etmektedir

**TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET CİDDİ
BİR SORUNDUR!**
(Fiziksel şiddet %38 HÜNEE, 2013)

GERÇEKLER

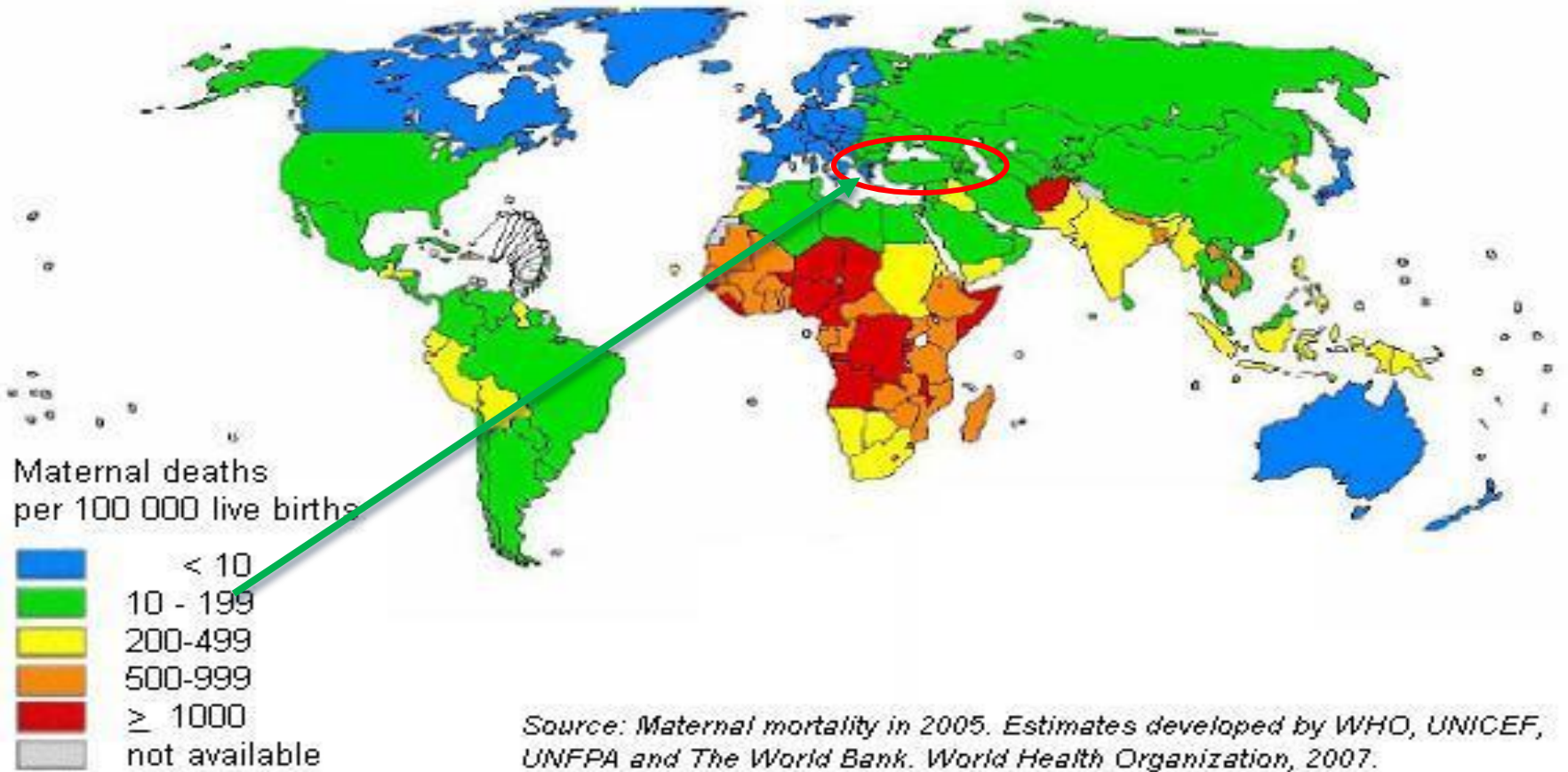
Her yıl yaklaşık 20 milyon kadın doğurganlıkla ilgili olaylar sonucu kronik hasta ya da sakat kalmaktadır.

Yılda yaklaşık 280 000 kadın gebelik, doğum ya da lohusalık döneminde doğrudan veya dolaylı olarak doğurganlığa bağlı nedenlerle hayatını kaybetmektedir.

FİZYOLOJİK BİR OLAY ÖLÜMLE YA DA HASTALIKLA SONUÇLANMAKTADIR

DÜNYADA ANNE ÖLÜM ORANLARI

Ülkeler, bölgeler arasında
Yüksek ve düşük gelirli ve kırsal ve kentsel nüfus arasında
farklılıklar var

BAZI GERÇEKLER (2013-TNSA, Türkiye)

- Güneydoğu Anadolu'da, 2 kadından birinin eğitimi yok ya da ilkokulu bitirmemiş,
- Kuzeydoğu Anadolu'da;
 - her 7 gebeden biri doğum öncesi bakım (DÖB) almıyor,
 - her 10 kadından biri evde ve sağlık personeli yardımı olmaksızın doğum yapıyor,
- Her 5 doğumdan biri 2 yıldan kısa aralıklarla,
 - Eğitim ve refah düzeyi düşük grupta, her 4 kadından biri son doğumunu 2 yıldan daha kısa aralıklarla yapmış,
- Eğitim düzeyi en düşük grupta, her 3 adölesandan (15-19 yaş) biri anne
 - 20 yaşın altında anne olanların da %6'sı DÖB hizmetine erişmiyor,

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği indeksi (GII), 2013

(Gender Inequality Index - 187 Ülke)

Ülkeler	Ülke sıralaması
Slovenya	1
İsviçre	2
Almanya	3
Yunanistan	27
Türkiye	69
Tayland	70

Anne ölüm oranı, ergen gebelik hızı, parlamento temsiliyeti, ortaöğrenime devam, işgücüne katılım, kontraseptif kullanım hızı, antenatal bakım, sağlık personeli yardımıyla doğum, toplam doğurganlık hızı

Kaynak: UNDP, Human Development Report, 2013

Dünya Ekonomik Forumu

The Global Gender Gap Report-2014

Türkiye, 142 ülke arasında 125. sırada

- ✓ **Ekonomik katılım ve fırsatlar:** Çalışma yaşamında kadınların erkeklere oranı, eşit işe eşit ücret, düşük ücretli, vasıfsız işlerle sınırlı olmayan emek piyasasına erişim
- ✓ **Politik güçlenme:** Kadınların karar verici yapılarda temsil edilmesi
- ✓ **Eğitime erişim:** Kadınların ilk, orta ve yüksek öğretimdeki oranları
- ✓ **Sağlık:** Üremeye yönelik sağlık hizmetlerine erişim ve doğuştan beklenen yaşam umudu

Uluslar arası taraf olunan sözleşmeler

1979-CEDAW

- Kadın on yılının en önemli çıktısı “**Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi**”
- **CEDAW** “her iki cinsiyetin eşit olduğunu, hiçbir cinsiyetin diğerinden üstün olamayacağını erkek ya da kadın için stereotip rollerin olmaması gerektiği
- Ülkelerdeki uygulamaları izlemek üzere **CEDAW-İzleme Komitesi** oluşturuldu, halen fonksiyonunu sürdürmektedir.

2014-İSTANBUL SÖZLEŞMESİ

- **GREVIO** ve izleme değerlendirme mekanizması

YENİ BİN YILIN KALKINMA HEDEFLERİ

1. Aşırı yoksulluk ve açlığın ortadan kaldırılması,
2. Herkese ilkokul eğitimi sağlanması,
3. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların güçlendirilmesi,
4. Çocuk ölümlerinin azaltılması,
5. Anne ölümlerinin azaltılması ve anne sağlığının iyileştirilmesi,
6. HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele,
7. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması,
8. Kalkınma için küresel bir ortaklık oluşturulması,

“Evrensel Üreme Sağlığı (ÜS) Hizmetlerine Erişim”

Hangi ÜS Hizmetleri?

- Bilgi ve Danışmanlığa Erişim
- Güvenli Gebelik ve Güvenli Annelik Hizmetleri
- Riskli ve/veya İstenmeyen Gebeliklerin Önlenmesi
- Güvenli Düşük (gebeliğin sonlandırılması)
- Ergen/Genç Üreme Sağlığı Hizmetleri
- Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar
- Kanserler
- Menopoz Dönemi ÜS Hizmetleri
- Şiddet ve ayrımcılığın önlenmesi
- Nitelikli Hizmet

ÜS Hizmetlerine Kimlerin Erişimi?

- Bütün **KADINLAR**
 - Erkek katılımı ve sorumluluğu
- **Evli veya değil**
- **Ergen/Genç odaklı**
- Kırsalda ve varoşlardaki kadınlar
- **Hareketli Nüfus Grupları**
 - Tarım, Turizm, Orman
- **Engelliler** ya da kronik hastalığı olanlar

- Yaşlılar
- **LGBT bireyler**
- **Seks işçileri**
- Sosyal yönden dezavantajlı gruplar
- **Romanlar**
- **Göçe maruz kalan gruplar**
- **Yoksullar**
- Okur-yazar olmayan ya da düşük eğitilmiş bireyler

Teşekkürler...

www.huksam.hacettepe.edu.tr